

ประกาศชุดโครงการวิจัยควบคุมยาสูบที่สำคัญของ ศจย. ปีพ.ศ. 2561 - 2562

(ตั้งแต่ 1 พฤศจิกายน 2561 - 31 มกราคม 2562)

ด้วยศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.) ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) มีนโยบายในการส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างงานวิจัยเพื่อการควบคุมยาสูบ ให้กับนักวิชาการหรือนักวิจัย โดยเฉพาะงานวิจัยที่มีผลนำไปสู่การผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สามารถประยุกต์นำไปสู่นโยบายระดับประเทศและงานวิจัยที่นำไปสู่การรณรงค์ภาคส่วนในสังคมเพื่อตอบสนองต่อการควบคุมยาสูบของประเทศไทยได้ โดยอิงกรอบอนุสัญญาเพื่อการควบคุมยาสูบขององค์การอนามัยโลก (Framework Convention on Tobacco Control WHO: FCTC) ภายใต้บริบทของสังคมไทย

ชุดโครงการวิจัยควบคุมยาสูบที่สำคัญใน 6 ประเด็น ดังนี้

1. มาตรการภาษีในการควบคุมการบริโภคยาสูบ
2. มาตรการการควบคุมบุหรี่ยี่ห้อกฎหมาย
3. มาตรการควบคุมบุหรี่ยี่ห้ออิเล็กทรอนิกส์
4. มาตรการป้องกันนักสูบหน้าใหม่
5. มาตรการช่วยการเลิกสูบบุหรี่
6. การติดตามและประเมินผลการบังคับใช้กฎหมายตามพ.ร.บ.ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560

โดยในแต่ละชุดโครงการวิจัย จะประกอบด้วยหัวข้อโจทย์วิจัยในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. โจทย์วิจัยในประเด็น เรื่องมาตรการภาษีในการควบคุมการบริโภคยาสูบ

1.1 ผลกระทบของการปรับโครงสร้างและอัตราภาษีสรรพสามิต ตามพ.ร.บ.ภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560

- a. ผลกระทบ และการปรับตัวของธุรกิจยาสูบในประเทศ ต่างประเทศ
- b. ผลกระทบต่อเกษตรกรผู้ปลูกใบยาสูบ
- c. ผลกระทบต่อการบริโภคยาสูบ เช่น เริ่ม เลิก เปลี่ยนยี่ห้อที่สูบ เปลี่ยนประเภทผลิตภัณฑ์ เช่น ยาเส้น บุหรี่เถื่อน

1.2 ค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การบริโภคยาสูบประเภทต่างๆต่อราคาที่เปลี่ยนแปลง และผลกระทบต่อประชากรกลุ่มต่างๆ

1.3 แนวทางการปรับอัตราภาษียาเส้น และผลิตภัณฑ์ยาสูบประเภทอื่น

- a. ผลต่อสุขภาพของการสูบบุหรี่ เปรียบเทียบผลิตภัณฑ์ยาสูบอื่นๆ
- b. สัดส่วนการผลิต จำหน่าย และการบริโภคของยาเส้นประเภทต่างๆ

1.4 ศึกษาการอนุญาตขายปลีกบุหรี่ การจำกัดการเข้าถึงร้านค้าปลีกจากประเทศต่างๆ และผลกระทบของการเข้าถึงร้านค้าปลีกต่อการบริโภคยาสูบในกลุ่มเยาวชนในประเทศไทย

2. โจทย์วิจัยในประเด็น เรื่องมาตรการการควบคุมบุหรี่ผิดกฎหมาย

2.1 ประเมินสถานการณ์การป้องกันการค้ายาสูบผิดกฎหมายในประเทศไทยตาม Protocol to Eliminate Illicit Trade in Tobacco Products ขององค์การอนามัยโลก

2.2 ศึกษาระบบติดตามและสอบสวนการค้ายาสูบผิดกฎหมาย (tracking and tracing system) ในประเทศต่างๆ และวิเคราะห์แนวทางที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย

2.3 ประเมินการณปริมาณ และมูลค่าบุหรี่ผิดกฎหมายในประเทศไทย โดยเปรียบเทียบระเบียบวิธีต่างๆ

2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างการปรับอัตราภาษีในประเทศไทยกับการลักลอบการค้าบุหรี่เถื่อน บุหรี่เถื่อนทำให้มาตรการทางภาษามีผลน้อยกว่าที่ควรเป็นหรือไม่ เป็นสัดส่วนเท่าไร

2.5 สำรวจพฤติกรรม และปริมาณการนำเข้าผลิตภัณฑ์ยาสูบเถื่อนบริเวณด่านตรวจคนเข้าเมือง เปรียบเทียบกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติและคนไทย

3. โจทย์วิจัยในประเด็น เรื่องมาตรการควบคุมบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์

3.1 การรับรู้และการเข้าถึงบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์รูปแบบใหม่ๆในกลุ่มเยาวชน

3.2 ทบทวนวรรณกรรมส่วนประกอบไอระเหยบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์และผลกระทบต่อสุขภาพ

3.3 ทบทวนวรรณกรรมบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์ช่วยเลิกบุหรี่ได้จริงหรือไม่

3.4 ทบทวนมาตรการควบคุมบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศต่างๆ

3.5 สำรวจการใช้บุหรี่อิเล็กทรอนิกส์ในประชากรกลุ่มต่างๆในประเทศไทย

3.6 ผลของบุหรี่อิเล็กทรอนิกส์ในการทำให้เกิดนักสูบหน้าใหม่ และการช่วยเลิกบุหรี่ในประเทศไทย

4. โจทย์วิจัยในประเด็น เรื่องมาตรการป้องกันนักสูบหน้าใหม่

4.1 ติดตามและประเมินผลการบังคับใช้กฎหมาย ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน เช่น การห้ามขาย บุหรี่ให้ผู้ที่ยังต่ำกว่า 20 ปี ห้ามแบ่งซองบุหรี่ขายเป็นมวน ห้ามทำ CSR และการควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบรูปแบบใหม่ๆ

4.2 วิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้การบังคับใช้กฎหมายห้ามสูบบุหรี่และจำกัดการเข้าถึงบุหรี่ของเยาวชนไม่ได้ผลตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

4.3 ศึกษาผลกระทบต่อพัฒนาการสมวัยของเด็กและสุขภาพด้านต่างๆของเด็กในครอบครัวที่มีคนสูบบุหรี่

4.4 ศึกษาปัจจัยทางกายภาพ ชุมชน สังคม วัฒนธรรม ที่มีผลทำให้เยาวชนเป็นนักสูบหน้าใหม่

4.5 ศึกษากลยุทธ์ใหม่ๆของอุตสาหกรรมยาสูบที่ดึงเยาวชนเข้ามาสู่การสูบบุหรี่

4.6 การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ให้เยาวชนรู้เท่าทันกลยุทธ์การตลาดของธุรกิจยาสูบและพิกายผลิตภัณฑ์ยาสูบรูปแบบใหม่ๆ

4.7 การป้องกันการเข้าสู่วงจรยาสูบของเยาวชนเมืองและชนบท ในกลุ่มที่มีปัญหาการสูบบุหรี่สูง

4.8 ผลกระทบของการเข้าถึงร้านค้าปลีกบุหรี่ต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ในเยาวชน

5. มาตรการช่วยการเลิกสูบบุหรี่

- 5.1 ติดตาม ประเมินผลและถอดบทเรียนโครงการ 3 ล้าน 3 ปีเลิกบุหรี่ทั่วไทย
- 5.2 ประเมินผลการคัดกรอง และการเข้าถึงบริการช่วยเลิกสูบบุหรี่ในระบบบริการสุขภาพของประชากรกลุ่มเสี่ยง
- 5.3 การบูรณาการงานช่วยเลิกบุหรี่ระดับชุมชน - รพ.สต. - รพช.
- 5.4 การบูรณาการงานช่วยเลิกบุหรี่ระหว่างพื้นที่เสี่ยง เช่น เรือนจำ แคมป์คนงาน ชุมชนแออัด ฯลฯ กับระบบบริการสุขภาพ
- 5.5 ศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลการช่วยเลิกสูบบุหรี่รูปแบบต่างๆในประเทศไทย
- 5.6 ศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลการให้บริการช่วยเลิกสูบบุหรี่ ระหว่างบุคลากรในวิชาชีพสุขภาพ กับบุคคลกลุ่มอื่นๆที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพการให้บริการเลิกสูบบุหรี่

6. การติดตามและประเมินผลการบังคับใช้กฎหมายตามพ.ร.บ.ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560

- 6.1 ประเมินผลจากการบังคับใช้กม. ตามพรบ.ฯ ระดับชุมชน-อำเภอ-จังหวัด ในประเด็นสำคัญ ได้แก่ การแบ่งซองขาย, การโฆษณา ณ จุดขาย, การขายบุหรี่ให้เยาวชนอายุต่ำกว่า 20 ปี, สถานที่ปลอดบุหรี่ และกลไกการดำเนินงานคณะกรรมการจังหวัด
- 6.2 ศึกษาความก้าวหน้าในการควบคุมและเปิดเผยส่วนประกอบผลิตภัณฑ์ยาสูบในประเทศไทย